

ביום שלא תהיה חקלאות/ מאת מירי פרץ

אמא את לא מבינה איזה כיף היה בגן! "ישר הוא הכריזו. "מה מה ספר לי, מה עשיתם?" שאלתי אותו סקרנית מתמיד.

"אוקי, אז הגענו, הכרנו את הגנת לילי! היא מאוד מצחיקה ויש לה מלא סיפורים על פעם פעם. היא סיפרה לנו שהיא גרה באיזה מקום שהיה נקרא מושב. כמוך אמא! נכון?"

"נכון מתוקי. אמא גרה פעם במושב בערבה אבל הוא לא קיים יותר..."

"כן כן, היא אומרת כל מיני דברים מוזרים. כל הילדים צחקו, לא האמנו בכלל. תקשיבי תקשיבי! בארוחת בוקר היה הכי טעים! שתינו משהו מתוק כזה. ושוב היא אמרה שפעםם כשהיא הייתה ילדה, איך זה הגיוני בכלל!?, אז הדבר הזה היה נקרא שוקו. עם חלב. שוקו! כזאת מילה מוזרה. היא אומרת שזה כמו המשקה קקאו שאנחנו שותים היום. אבל עם חלב. איך זה קשור? מאיפה מביאים חלב בכלל?"

"מהסופר מתוקי. יש אנשים במדינות רחוקות, שמגדלים פרות, החיה הזו שהיא מאוד גדולה ועושה מווי. זוכר? ראינו אותה בסרט. אז הפרות האלה מייצרות חלב. ואז מביאים את זה במטוס לארץ."

"אמא את מבולבלת! מאיפה הפרה מביאה חלב?! היא חיה. היא לא משאית!"

אני יושבת, מבולבלת, מרגישה כאילו משהו בעט לי חזק בבטן. עוד לפני שהצלחתי לעצור את המפולת הזו הוא כבר המשיך לספר לי בהתלהבות על הפלא הבא.

"ותקשיבי תקשיבי. אחרי שאכלנו וגם כל אחד סיפר על הבית שלו ועל ההורים שלו. אפילו שמעתי עוד ילדה שסיפרה שהיא בת בכורה! כמוני! אחר כך יצאנו לטייל בחוץ. וזה היה כזה מגניב! הם הראו לנו את הבית הכי גדול באזור! גם עברנו ליד בניין ענק, קניון עצום! וכמה מכונות ראיתי את לא תאמיני! אפילו אחת צהובה!"

ואני, עם הכאב בבטן, בתמימות שואלת מופתעת "נמרודי, זה מה שראית כשטיילתם?"

"כן אמא! זה היה מגניב! אפשר שנלך לשם שוב!"

"וכשהייתם ליד הקניון, לילי סיפרה לך מה היה פעםם? איפה היא טיילה?"

"חחחח כן זה היה מצחיק! היא אמרה משהו על עצים! חשבתי יש את זה רק ביערות האלה שאנחנו רואים ביום שבת. אה אה היא גם אמרה שהיו גם מקומות שעל העצים היו פירות. כל הילדים לא הבינו בכלל. לא הבנתי. איך פרה מביאה חלב? איך יש פרי על העץ?"

הכאב מתגבר מרגע לרגע. ואני יושבת שם, מול הילד שבטוח שגילה את כל העולם, מתחבטת במחשבות, שואלת את עצמי שוב ושוב, איך מסבירים לו? איך מספרים לנמרוד האהוב שלי, שפעם הייתה מציאות אחרת? ואם הוא ישאל, אז איפה זה? למה אין את זה עכשיו? מה קרה?, מה אז? מה אז אני אענה לו? מאיפה אני אמצא את האומץ להגיד לו "אין. זה היה, וזה היה נפלא, ככה אני גדלתי, אני זכיתי בכל העולם הזה, אבל לא שמרתי על זה מספיק. לא שמרנו על זה."

והוא? הוא לא ירגיש שהוא פספס. מבחינתו- הקניון זה הפרדס שלי. והמכונות, המכונות זה הטרקטור של סבא שלי.

בני המושבים והחינוך החקלאי- מתוך ביטאון מענית

אמנם אנו חיים בתקופה שהחלוציות כאילו "עברה זמנה" והמתיישב החקלאי, בין במושב בין בקיבוץ הורדה עטרתו מראשו, אך דווקא בשביל זה חובתנו גדולה יותר מאי פעם להדגיש ולחזור כי כיום כתמול שלשום נכונה להתיישבות העובדת יעוד ראשון במעלה, וכי עלינו לתת את התשובה לשאלה הנקבת, המטרידה כל טוב ובחור בישראל- מה תהיה דמותו של העם בציון, על אלו ערכים תיוסד חברתנו ומה יהיה פרצופו של הדור הגדל והולך.

-בתחילת הטקסט נאמר "..שהחלוציות כאילו עברה זמנה". אם כבר אז, בשנות השישים, נאמר שהעולם החלוצי כבר היסטורי, איך שוב עולה אותה שאלה גם היום, בשנת 2016?
-מה תהיה דמותו של העם בישראל? על אילו ערכים תיוסד החברה שבה אנו חיים?

ואם אנו שואלים את השאלה הזאת, הרי אין תשובה אחרת בפינו מלבד התשובה שנתנו לנו לפני שלושים ועשרים שנה...
...הערכים הלאומיים והחברתיים שעליהם מושתתת ההתיישבות העובדת מוסיפים להיות נכסי צאן ברזל של התנועה הציונית והמדינה.

-על אילו "ערכים" לאומיים וחברתיים הכותב מדבר? האם יש לנו קשר לאותם ערכים?

החינוך החקלאי ממזג בתוכו שני צרכים חיוניים שעליהם עומד כיום הכפר העברי המאורגן: הצורך הרוחני-מוסרי שעליו דיברנו, והצורך המשקי-כלכלי.

-מה הוא הצורך הרוחני-המוסרי שאליו מתכוונים כשמדברים על חינוך חקלאי? מה מיוחד כל כך בחינוך חקלאי?

בתקופתנו אין זהה חקלאות עם רמת חיים נמוכה ועבודה פיזית קשה ומייגעת מ"חושך עד חושך". חקלאי יעיל ומצליח קיום פירושו אדם בעל רמה השכלתית גבוהה גם בתחום החקלאות לענפיה, גם בתחומים כלליים. החינוך החקלאי מכשיר את הנער ליעוד זה. אלא שבהבדל ארצות אחרות קשור חינוך זה בארצנו לא רק בהקניית ידע מסוים והכשרה מקצועית, אלא גם בעיצוב אדם חברתי הבונה את חייו על ערכים לאומיים ומוסריים, שהיוו ומוסיפים להוות יסוד מסד לחברה החדשה בארץ. רעיון העבודה, השיתוף, העזרה והאחריות ההדדית אינם בשבילנו מילים סתמיות, אלא ערכים שבזכותם בנינו את הישוב בטרם היות המדינה, ובזכותם הגענו אליה ועליהם היא תיכון גם לעתיד